

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของประเทศไทย ทั้งข้าวเจ้า และข้าวเหนียว มีพื้นที่ปลูกรวม 65,158,230 ไร่ โดยเฉพาะข้าวเจ้า เป็นข้าวที่นิยมปลูกกันมาก เนื่องจากคนไทยนิยมรับประทานเป็นอาหารหลัก มีพื้นที่ปลูกประมาณ 43,978,870 ไร่ ให้ผลผลิต 19,162,750 ตัน ต่อปี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555) จากข้าวเปลือกมีการแปรรูปเป็นข้าวสาร ซึ่งมีการจัดแบ่งคุณภาพตามสัดส่วนการหักของเมล็ดข้าว ข้าวสารเต็มเมล็ด หักน้อยเป็นข้าวคุณภาพดี ส่วนข้าวสารคุณภาพรอง มีสัดส่วนการหักของเมล็ดมากขึ้น นิยมนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น เช่น แป้งข้าวเจ้า แป้งขนมจีน แป้งกวนต๋วย และอาหารสัตว์ เป็นต้น (สำนักพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว, 2555) ขนมจีนเป็นอาหารพื้นบ้านที่นิยมของคนไทยทั่วทุกภาค โดยเฉพาะในภาคเหนือมีการรับประทานขนมจีนเป็นอาหารในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังมีประเพณีการรับประทานขนมจีนในช่วงเทศกาลพิเศษ เช่น งานแต่งงาน ซึ่งมีความเชื่อว่าการรับประทานขนมจีนที่มีลักษณะจับใหญ่ เรียงตัวสวย และไม่ขาดร่วนในพิธีงาน เป็นนิมิตหมายที่ดี ที่คู่บ่าวสาวจะครองรักกันยืนยาว

ขนมจีนที่วางจำหน่ายทั่วไป ถูกผลิตขึ้นจากสถานประกอบการ และขนส่งไปยังตลาดเพื่อจำหน่าย โดยปกติครัวเรือนไม่ได้ทำเส้นขนมจีนรับประทานกันเอง แต่จะซื้อเส้นขนมจีนมาเพื่อบริโภค ในเขตพื้นที่ต่างๆ จึงมีโรงงานผลิตขนมจีนขนาดแตกต่างกันไป แล้วแต่นโยบายของชุมชน ในยุคก่อนนั้น การทำขนมจีนต้องทำด้วยมือ และมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ปัจจุบันการผลิตขนมจีนมีการใช้อุปกรณ์ และเครื่องมือเข้าไปช่วยในการผลิตมากขึ้น เช่น เครื่องตีผสมแป้ง เครื่องโรยแป้ง เป็นต้น ตามข้อกำหนดของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ถ้าโรงงานเหล่านั้น ใช้เครื่องจักรเกิน 20 แรงม้า และหรือแรงงานมากกว่า 20 คน ทำการผลิตอาหารจากแป้งเป็นเส้น จะต้องจดทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม การผลิตขนมจีนมี 2 ประเภท ขึ้นอยู่กับแป้งที่ใช้ผลิตคือ ขนมจีนแป้งหมัก และขนมจีนแป้งสด ผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมบริโภคขนมจีนแป้งหมัก ซึ่งมีลักษณะสีคล้ำเล็กน้อย มีกลิ่นหมักอ่อนๆ เส้นเหนียวนุ่มมากกว่าขนมจีนแป้งสด (ทัศนีย์ โรจนไพบูลย์, 2522)

จังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดขนาดเล็กจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือ และเป็นจังหวัดที่ประชากรนิยมบริโภคขนมจีนกันมาก ในตัวอำเภอเมืองพะเยา มีประชากรทั้งหมด 130,639 คน รายได้เฉลี่ยต่อหัวประมาณ 49,950 บาท/ปี (ที่ทำการปกครองจังหวัดพะเยา, 2555) มีโรงงาน

ขนมจีนขนาดเล็กอยู่ทั้งหมด 4 โรงงาน แต่ละโรงงานมีกลุ่มลูกค้าเป็นของตัวเอง เนื่องจากสินค้าชนิดนี้ มีอายุการเก็บรักษาสั้น ต้องขนส่งถึงลูกค้าภายในระยะเวลาที่จำกัด จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า ทั้ง 4 โรงงานดังกล่าว มีกำลังการผลิตเฉลี่ยรวมประมาณ 600 กิโลกรัม/วัน แต่มีการบริโภคขนมจีนในอำเภอเมืองพะเยา ประมาณ 1,000 กิโลกรัม/วัน อุปสงค์ส่วนเกินอีกประมาณ 400 กิโลกรัม/วันนั้น ได้มีพ่อค้านำขนมจีนจากอำเภอข้างเคียงเข้ามาจำหน่าย และความต้องการในการบริโภคนี้จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นเป็น 2-3 เท่าตัว เมื่ออยู่ในช่วงเทศกาลพิเศษ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ และช่วงที่นิยมจัดงานเลี้ยงฉลอง เช่น งานแต่งงาน งานบวชพระ เป็นต้น

ในตำบลบ้านดู่ อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีโรงงานขนมจีนอยู่ 1 โรงงาน ซึ่งดำเนินธุรกิจโดยนางศรีจวน ใจบาน เป็นโรงงานขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในพื้นที่ขนาด 200 ตารางวา รวมบ้านพักอาศัยด้วย ดำเนินธุรกิจนี้มาประมาณ 28 ปี มีแรงงานในการผลิต 4 คน กำลังการผลิตขนมจีนเฉลี่ยประมาณ 150 กิโลกรัม/วัน ทำการผลิตทุกวัน การที่โรงงานตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชน มีข้อดีคือว่าใกล้กับกลุ่มลูกค้า แต่ถ้าผลิตเต็มกำลังการผลิตอย่างต่อเนื่องทุกวัน ส่งผลให้ระบบบำบัดน้ำเสียจากการผลิต ไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดปัญหาน้ำเสียส่งกลิ่นเหม็นรบกวนชุมชน ทางโรงงานไม่สามารถติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียเพิ่มเติมได้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านพื้นที่

จากปัญหา และข้อจำกัดดังกล่าว รวมถึงโอกาสทางการตลาดซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ผู้ประกอบการมีความสนใจที่จะขยายกำลังการผลิตให้มากขึ้น งานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนตั้งโรงงานขนมจีนขนาดเล็กในเขตอำเภอเมืองพะเยา โดยกำหนดเป้าหมายของการผลิตสูงสุดไว้ที่ประมาณ 550 กิโลกรัม/วัน ให้ครอบคลุมอุปสงค์ส่วนเกินที่มีอยู่ และมีการพิจารณาเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขยายกำลังการผลิต 3 ทางเลือก คือ 1) ปิดโรงงานเก่า แล้วตั้งโรงงานในพื้นที่ใหม่ ใช้เครื่องจักร และอุปกรณ์ชุดใหม่ 2) ปิดโรงงานเก่า ตั้งโรงงานในพื้นที่ใหม่ โดยใช้เครื่องจักร และอุปกรณ์ชุดเดิมร่วมกับชุดใหม่ และ 3) ดำเนินกิจการทั้งโรงงานเดิมควบคู่กับโรงงานที่ตั้งขึ้นใหม่ โดยเปรียบเทียบต้นทุน ผลตอบแทน และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินการ

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนตั้งโรงงานขนมจีนขนาดเล็ก ในเขตอำเภอเมืองพะเยา

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบทางเลือกที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการลงทุนตั้งโรงงานขนมจีนขนาดเล็ก ในเขตอำเภอเมืองพะเยา มากที่สุด
2. ใช้เป็นข้อมูลในการขอสินเชื่อเพื่อการลงทุนกับสถาบันการเงิน
3. สามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเกษตรอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

1.4 นิยามศัพท์

การศึกษความเป็นไปได้ หมายถึง การศึกษาด้านการเงินในการลงทุนตั้งโรงงานขนมจีนขนาดเล็ก ตั้งแต่การหาจุดคุ้มทุน ระยะเวลาคืนทุน ระยะเวลาคืนทุนคิดลด มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ และประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ พิจารณาร่วมกับสถานการณ์ปัจจุบันและความพร้อมของผู้ประกอบการ ประกอบการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ได้รับผลตอบแทนคุ้มค่ากับเงินที่ลงทุนไปมากที่สุด

การลงทุนตั้งโรงงานขนมจีน หมายถึง การลงทุนในการจัดหาที่ดิน อาคาร เครื่องจักร อุปกรณ์ สำหรับประกอบกิจการผลิตขนมจีน ทั้งนี้ไม่ครอบคลุมถึงต้นทุนเสียโอกาส

โรงงานขนมจีนขนาดเล็ก หมายถึง โรงงานขนาดเล็ก ที่ประกอบกิจการผลิตอาหารจากแป้งเป็นเส้น โดยใช้เครื่องจักรไม่เกิน 20 แรงม้า คนงานไม่เกิน 20 คน และไม่ก่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 สามารถประกอบกิจการได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งหรือขออนุญาตต่อกรมโรงงานอุตสาหกรรม